

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, judecător – A. Danilov

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – L. Bulgac, D. Manole, G. Dașchevici

ÎNCHEIERE

20 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecător

Svetlana Filincova

Judecători

Iurie Bejenaru, Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Djaparidze Ghivi către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017, prin care s-au admis cererile de apel declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova; a fost casată parțial hotărârea Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 20 octombrie 2016, în partea admiterii pretenției ce ține de încasarea prejudiciului material, și în această parte a fost adoptată o nouă hotărâre prin care s-a respins ca neîntemeiată pretenția lui Djaparidze Ghivi către Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind încasarea prejudiciului material, în rest hotărârea primei instanțe a fost menținută,

c o n s t a t ă :

La data de 30 martie 2016, reclamantul Djaparidze Ghivi, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind recuperarea prejudiciului cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală.

În motivarea cererii reclamantul Djaparidze Ghivi a menționat, că prin sentința Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 24 decembrie 2009, a fost achitat sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), (4), (5) lit. b) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii. Totodată a fost condamnat în baza art. 284 alin. (1) Cod penal la 10 ani închisoare; în baza

art. 42 alin. (3), art. 189 alin. (3) lit. a), e) Cod penal la 7 ani închisoare; în baza art.42 alin. (3), (4), (5), art. 290 alin. (1) lit. b) Cod penal la 3 ani închisoare. Conform art. 84 Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 12 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, începând cu 11 iulie 2008.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25 martie 2011, a fost admis recursul declarat de avocatul lui Djaparidze Ghivi, casată parțial sentința Curții de Apel Cahul, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre prin care a fost achitat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 284 alin. (1) Cod penal, art. 42 alin. (3), art. 189 alin. (3) lit. a), e) Cod penal, art. 42 alin. (3), (4), (5), art. 290 alin. (2) lit. b) Cod penal potrivit prevederilor art. 390 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, deoarece nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Ulterior, prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 07 noiembrie 2011, a fost admis recursul în anulare declarat de către procuror, casată decizia Curții Supreme de Justiție din 25 martie 2011, și remisă cauza pentru rejudecarea recursurilor în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 28 ianuarie 2013, a fost respins ca depus peste termen recursul depus de către procuror, și ca neîntemeiat recursul avocatului său, declarat împotriva sentinței Curții de Apel Cahul din 24 decembrie 2009. Sentința Curții de Apel Cahul din 24 decembrie 2009, prin care a fost condamnat în baza art. 284 alin. (1) Cod penal la 10 ani închisoare; în baza art. 42 alin. (3), art. 189 alin. (3) lit. a), e) Cod penal la 7 ani închisoare; în baza art. 42 alin. (3), (4), (5), art. 290 alin. (2) lit. b) Cod penal la 3 ani închisoare, pedeapsa definitivă 12 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, începând cu 11 iulie 2008, a fost menținută fără modificări.

Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție RM din 19 decembrie 2013, a fost admis recursul în anulare declarat de către avocatul său, casată total decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 ianuarie 2013 și hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție RM din 07 noiembrie 2011, cu menținerea în vigoare a deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 25 martie 2011, prin care a fost achitat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 284 alin. (1) Cod penal, art. 42 alin. (3), art. 189 alin. (3) lit. a), e) Cod penal, XL 42 alin. (3), (4), (5), art. 290 alin.(2) lit. b) Cod penal potrivit prevederilor art.390 alin. (1) pct. (1) Cod de procedură penală. Decizia motivată a fost pronunțată la data de 20 ianuarie 2014.

Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție RM din 18 decembrie 2014, a fost respins ca inadmisibil recursul declarat de Procurorul General Adjunct, Igor Serbinov, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție RM din 19 decembrie 2013. Decizia definitivă și irevocabilă

de achitare a fost pronunțată în privința reclamantului de către Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție la data de 19 decembrie 2013, astfel dreptul la repararea prejudiciului a apărut în ziua pronunțării deciziei date. Respectiv prezenta cerere de chemare în judecată este depusă în termen.

Astfel, consideră reclamantul că în baza prevederilor legale are dreptul la reabilitare și repararea prejudiciului cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurii preventive sub forma de arest preventiv.

În cererea de chemare în judecată reclamantul a indicat, că pentru asistența juridică în diferite instanțe conform bonurilor de plată a achitat suma totală de 7500 lei, care urmează a fi încasată în folosul său din contul bugetului de stat. Dat fiind faptul că în perioada respectivă nu a lucrat pe motive întemeiate, deoarece a fost în stare de arest, suma prejudiciului material urmează a fi calculată ținând cont de salariul mediu lunar pe republică pentru perioada 11 iulie 2008 - 25 martie 2011. Prin urmare, pentru anul 2008, conform datelor Biroului Național de Statistică salariul mediu lunar pe republică a constituit 2530 lei, pentru anul 2009 - 2748 lei, pentru 2010 - 2972 lei și pentru 2011 - 3252 lei.

Respectiv cuantumul prejudiciului constituie: pentru anul 2008, perioada: 5 luni și 20 de zile salariul mediu lunar: 2530 lei, iar total: $5 \text{ luni} \times 2530 \text{ lei} = 12650 \text{ lei} + 1632 \text{ lei (pentru 20 de zile)} = 14282 \text{ lei}$; pentru anul 2009 perioada: 12 luni, salariu mediu lunar: 2748 lei, iar total: $12 \text{ luni} \times 2748 \text{ lei} = 32976 \text{ lei}$; pentru anul 2010, perioada: 12 luni, salariu mediu lunar: 2972 lei, iar total: $12 \text{ luni} \times 2972 \text{ lei} = 35664 \text{ lei}$; pentru anul 2011, perioada: 2 luni 25 zile, iar total: $2 \text{ luni} \times 3252 = 6504 + 2623 \text{ (pentru 25 de zile)} = 9127 \text{ lei}$. Respectiv, în total pentru perioada 11 iulie 2008 - 25 martie 2011: $14282 \text{ lei} + 32976 \text{ lei} + 35664 \text{ lei} + 9127 \text{ lei} = 92049 \text{ lei}$.

Mai mult, în urma tragerii la răspundere penală, reclamantul a suferit enorm moral. A fost reținut la data de 11 iulie 2008 și a fost deținut în stare de arest până la data de 25 martie 2011. În total a fost deținut în stare de arest 2 ani 8 luni și 14 zile. În perioada respectivă a fost deținut în condiții degradante și inumane, contrar dispozițiilor art. 3 CEDO, în Izolatorul de Detenție Provizorie a Departamentului Serviciilor Operative, Penitenciarul nr. 13 Chișinău, Penitenciarul nr. 5 Cahul. Condițiile de detenție în aceste instituții penitenciare au fost declarate ca fiind degradante și inumane de mai multe decizii ale Curții Europene pentru Drepturile Omului. Totodată în total toate procedurile penale în privința sa au durat 6 ani și jumătate. Toată această perioadă a fost supus unei presiuni psihologice imense.

Menționează reclamantul că suferințele morale sunt și mai grave în situația când a fost învinuit de către organele de procuratură în comiterea infracțiunilor care prin prisma art.126 Cod Penal fac parte din categoria infracțiunilor deosebit de grave, inclusiv comise în privința minorului. Despre reținerea și arestarea sa au fost informate rudele sale. Astfel a fost ponegrită imaginea sa în orașul său de baștină

Chișinău, deși din start nu avea nici o atribuție la comiterea infracțiunilor incriminate. Mai mult ca atât, fiind reținut a fost despărțit de familia sa, mama sa, care a rămas fără surse de existență, deoarece el era unicul întreținător de familie.

Consideră reclamantul că, pronunțarea în privința sa a unei sentințe de achitare este, desigur, o măsură o reparare a prejudiciului moral cauzat, însă după părerea sa nu este o reparare suficientă. Nici o persoană din cadrul Procuraturii Generale a Republicii Moldova sau din Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu i-a oferit scuze oficiale pentru tragerea ilegală la răspundere penală conform prevederilor art.12 al Legii RM 1545 din 25 mai 1998. Nimeni din colaboratorii procuraturii, care ilegal l-au anunțat în căutare, ilegal l-au reținut și ilegal i-au înaintat învinuirea, nu au fost trași măcar la răspundere disciplinară, pe când, conform circumstanțelor cauzei penale, este absolut clar că în privința sa dosarul a fost fabricat. Totodată consideră, că în cazul său suma care urmează a fi acordată în calitate de reparare a prejudiciului moral urmează a fi vădit disproporționată cu sumele acordate pe cauzele analogice de către instanțele naționale, nemaivorbind de Curtea Europeană.

Astfel, reclamantul Djaparidze Ghivi, apreciază mărimea prejudiciului moral cauzat în suma de 500000 lei, o sumă care este reală și rezonabilă, ținând cont de gravitatea încălcărilor comise împotriva sa, durata deținerii sale în stare de arest, condițiilor de detenție, durata totală a procedurilor penale și a suferințelor morale pe care le-a suportat în urma tragerii ilegale la răspundere penală.

Prin urmare, consideră că quantumul prejudiciului moral, care urmează a fi oferit de către instanțele naționale pentru prezenta cauza civilă, nu trebuie să fie vădit disproporționat cu sumele acordate de instanțele naționale pe cauze analogice. În caz contrar, acest fapt în mod direct va încălca dreptul său fundamental garantat de art. 6 CEDO.

Reclamantul Djaparidze Ghivi a solicitat instanței de judecată să fie încasat în folosul său din Bugetul de Stat al Republicii Moldova suma salariului venitului ratat în mărime de 92049 lei, suma achitată pentru asistența juridică în mărime de 7500 lei și 500000 lei în calitate de recuperare a prejudiciului moral cauzat.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 20 octombrie 2016, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată a reclamantului Djaparidze Ghivi, s-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Djaparidze Ghivi, în contul reparării prejudiciul moral suportat ca urmare a tragerii ilegale la răspundere penală, suma de 350 000 (trei sute cincizeci) mii lei; a prejudiciului material în sumă de 92 049 (nouăzeci și două mii patruzeci și nouă) lei și cheltuielile suportate pentru achitarea serviciilor de asistență juridică în sumă de 7 500 (șapte mii cinci sute) lei, iar în total suma de 449 549 (patru sute patruzeci și nouă mii cinci sute patruzeci și nouă)

lei, în rest cerințele reclamantului au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017, s-au admis cererile de apel declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova; a fost casată parțial hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 20 octombrie 2016, în partea admiterii pretenției ce ține de încasarea prejudiciului material, și în această parte a fost adoptată o nouă hotărâre prin care s-a respins ca neîntemeiată pretenția lui Djaparidze Ghivi către Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind încasarea prejudiciului material, în rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La data de 28 iunie 2017, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a acesteia, precum și casarea hotărârii primei instanțe din 20 octombrie 2016, cu pronunțarea unei decizii prin care să fie diminuată mărimea prejudiciului moral până la o sumă rezonabilă.

În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

La data de 07 iulie 2017, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a acesteia, precum și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei decizii prin care să fie respinse integral pretențiile formulate de Djaparidze Ghivi în cererea de chemare în judecată, sau să fie diminuată suma prejudiciului încasat.

În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, apreciind în mod arbitrar probele anexate la materialele cauzei.

La data de 10 august 2017, Djaparidze Ghivi a depus referință la cererile de recurs declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, solicitând să fie declarată inadmisibilitatea acestora.

La data de 11 august 2017, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință la cererea de recurs a Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând admiterea acesteia conform pretențiilor formulate.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și de Ministerul Justiției al

Republicii Moldova, neîntemeiate și care urmează a fi declarate inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) CPC, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) CPC, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurenți nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 CPC, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursurilor, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursurilor, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este

evidențiată în cererile de recurs declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) CPC, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecător

Svetlana Filincova,

Judecători

Iurie Bejenaru,

Maria Ghervas